

Cu fațete și dimensiuni multiple – economice și politice, religioase, culturale și sociale, ce interrelaționează într-un cadru vast și complex, globalizarea este procesul ireversibil care ne afectează pe toți în egală măsură. Prin penetrarea hotarelor naționale impune reorientarea și reorganizarea activităților, care pot remodela diversitatea locală, identitatea etnică și valorile comunitare.

În ceea ce privește piața globală, aceasta a pătruns inclusiv, prin crearea noilor structuri generice – supermarketurile – fiind considerate expresia locală a marketizării și globalizării. Ele folosesc coduri de standarde pentru a asigura siguranța uniformă, de calitate și “etică” a conținutului produselor alimentare. Aceste standarde reprezintă o formă de cunoaștere care intenționează să depășească modurile de cunoaștere practică locală folosită în producția și comerțul de alimente.

Internaționalizarea gastronomiei pe fundalul societății de consum, care este una globală, tehnogenă și urbanizată, implică inevitabil modificări ale obiceiurilor alimentare în practicile „culturale” cotidiene, care zi de zi intervin în stilul de viață prin fast food și pizza, mâncarea chinezească, indiană sau mexicană.

În lumea digitalizării și a tehnologiilor avansate, ce favorizează extensia sedentarismului, drept rezultat cresc cazurile de *supraponderabilitate* a populației în regiuni ale globului unde astfel de cazuri practic nu existau. Dintre motivele invocate din aceasta perspectivă menționăm controlul alimentelor și agriculturii, care este concentrat în cadrul corporațiilor transnaționale și a lanțurilor de distribuție a acestora, devenind „din ce în ce mai globale”, iar alimentele și practicile prin care sunt produse devin din ce în ce mai standardizate. Nicio țară, sau regiune nu se mai pot izola, ceea ce se petrece undeva pe glob nu mai reprezintă un proces local. Toate descoperirile, victoriile și cataclismele afectează lumea întreagă.

VALORI ALE IDENTITĂȚII, CULTURĂ ȘI SOCIETATE

Niadi-Corina Cernica, dr., lector univ.
Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România
niadi.cernica@gmail.com

VALUES OF IDENTITY, CULTURE AND SOCIETY

My paper presents the different values of cultures and societies. Some values are values of succes and self-surpass, other values are values of harmony and integration. Vital values are important values in society and culture.

Valorile unei culturi și cele ale unei societăți sunt cele care educă și dau un sens vieții oricărui membru al acelei culturi și societăți. Valorile identității sunt cele prin care un om capătă un sens al vieții, o raportare proprie la istoria comunității din care face parte, cele care dau valoare trecutului și așteptări de la viitor.

În acest sens, epoca contemporană suferă de o gravă criză a valorilor culturale și sociale. Astăzi pare să fie dominantă valoarea succesului personal, în orice formă, în orice domeniu; succesul personal dă valoare unei persoane. Fie că este succesul profesional, fie că este realizarea în familie, fie că este vorba de hobby-uri, succesul le dă valoare și este important. Succesul presupune competiție, accentul pe individ, pe capacitățile și performanța acestuia. Din greșeli nu se învață decât pentru a reuși mai târziu. Ratarea sau înfrângerea nu au valoare nici ca experiență personală, nici ca o reconfigurare a valorilor, ci numai ca un nou început pentru o nouă competiție. Ideea de succes pare de nedepășit pentru cultura și societatea contemporană; valorile, drepturile, șansele sunt ale individului care luptă pentru ele. Sistemul este competițional, presupune perfecționare și performanță. Realizarea vieții proprii depinde de aceste lucruri.

Într-un asemenea sistem valoric, omul este într-o continuă depășire a celorlalți și într-o continuă auto-depășire. Cerută este depășirea celorlalți prin auto-depășire. Standardul, nivelul, randamentul – iată termenii reali ai societății succesului. Cultura este individualistă; valorile ei sunt legate de excepțional, de depășirea de sine și a limitelor proprii, de ideea de aspirație, de acțiune etc.

Individul este puțin integrat în colectivitate, în familie, la care poate renunța când așteptările și aspirațiile proprii cer această renunțare. Evident, în acest cadru cultural, omul devine inadaptat, așteptările și aspirațiile nu presupun un plus de responsabilitate, stresul riscului este continuu prezent, stabilitatea, ca valoare pentru individ, e depășită de risc și încercare. Persoanele se află în situație de nesiguranță, incertitudine, auto-culpabilizare, responsabilitatea este față de sine și propriile așteptări, renunțarea la cursă echivalează cu o des-integrare din propriile visuri și aspirații, cu o renunțare la auto-împlinire. Realizarea de sine este palpabilă, obiectivă, exterioară.

Adaptarea la o astfel de cultură, la o societate care idealizează succesul, este foarte grea, iar stima de sine, care constă în general în corespondența dintre faptele tale și propriile valori, se câștigă altfel – prin apropierea de un standard de realizări. Stima de sine este, în acest tip de cultură, obținută prin propriile succese.

Sensul vieții, adaptarea, integrarea, cooperarea, valorile care privilegiază echilibrul și armonia sunt sacrificate în caruselul unei societăți care

pune accentul pe capacități și performanță; împlinirea de sine, integrarea – singurele care asigură individului echilibrul emoțional, social, rezistența la eșec, sentimentul unui sens al vieții – sunt uitate.

Sănătatea ca echilibru psihic, emoțional, concordanța între ceea ce ești și ceea ce vrei să fii, între sine și societate, raportul sigur între valorile proprii și cele ale culturii tale, ca stimă de sine și valorizare de sine, se obțin greu și unilateral într-o societate a succesului, competiției și auto-depășirii. Securitatea psihică presupune o concordanță între valorizarea de sine și valorile societății și culturii tale.

Un om are nevoie de integrare, cooperare, securitate, de o concordanță între viața interioară și cea socială, de valori care să-i confirme și să-i valorizeze personalitatea și viața. Valorile și teoria valorilor nu sunt numai o ramură a filosofiei, sunt și un mod de a gândi despre societate și cultură.

Un om are un sens al vieții atunci când viața lui este valoroasă din perspectiva unor valori sau când faptele lui coincid cu valorile sale. Un echilibru mai profund și o valorizare de sine mai stabilă cu greu pot exista.

Idealul social, devianța socială, revolta sau revoluțiile au o explicație și în valorile reale sau declarate ale unei societăți. Istoria și viitorul sunt valori pentru o cultură sau o națiune care dau un sens prezentului. Valorile fac parte din viziunea proprie despre viață a unei persoane și fără această viziune proprie asupra vieții maturitatea și stabilitatea psihică nu ar fi atinse.

Cadrul cultural este și un cadru valoric pentru individ [1]. Echilibrul psihic și emoțional al unui individ presupune raportarea la valori, declarate sau implicite. Ca atare, putem vorbi despre valori ale identității, despre valori care fac parte din identitatea noastră, din configurația individualității noastre, ca și alte aspecte, ca mediul, identitatea națională etc. Valorile identității se află în raporturi diverse cu valorile sociale sau ale culturii proprii și derivă din acestea.

Sănătatea spirituală, ca echilibru psihic, sens al acțiunilor, orientare către un viitor, asumarea responsabilităților, depinde de valorile identității și de valorile societății. Suprasolicitarea, stresul, confuziile pe care le creează o cultură care pune accentul pe succes și auto-depășire, pe competiție și reușită individuală, pun în pericol stabilitatea individului și creează nesiguranță în ceea ce privește idealurile societății.

Nu viața neîmplinită, nu suferințele, nu eșecul, nu tragediile, lipsa de șanse sau așteptările neîmplinite creează crize de sens ale vieții sau pierderea motivației, ci lipsa de raportare a vieții, cu oricâte probleme, la o valoare sau un set de valori care să valorizeze viața. Suferința, ratarea sau tragedia nu distrug un om, dacă ele au un sens valoric, o raportare valo-

rică. Valorile proprii și valorile societății sunt o parte a echilibrului unui individ și al unei comunități.

Sociologii culturii vorbesc de „valori ale culturilor” [2] în sens sociologic, cum ar fi „integrarea în natură”, „împlinirea de sine”, „universalismul” etc., care pot fi exemple alternative la succes și individualism. Ideea contemporană sociologică de a vorbi despre valorile unei culturi ca realitate sociologică este importantă. O comunitate umană are, alături de alte caracteristici sociologice, și valori proprii. Unii sociologi au propus, ca parametru social, pe lângă „nivelul de trai”, și „nivelul de fericire”, care cuprinde, printre altele, nivelul de poluare și de educație.

Valorile sunt o realitate psihologică, socială și culturală. Fac parte din sănătatea și echilibrul unui om și al unei comunități.

Valorile vitale sunt nu numai o necesitate sociologică; în Antichitatea greacă ele făceau parte din valoarea unui om, alături de bunătate și dreptate. Nu este de mirare că concursurile atletice și reprezentarea artistică a sportivilor au început în Grecia antică. Valorile vitale, valorizate de societate, trebuie să se sprijine pe valoarea generală a sănătății, a echilibrului între activitate fizică și activitate intelectuală, între acțiune și cunoaștere.

Lumea de astăzi leagă de valorile vitale și probleme precum poluarea, stilul de viață, serviciile medicale, educația medicală, insecuritatea socială de orice tip ca sursă de stres. Toate acestea, alături de educație, fac parte din ceea ce s-ar numi „nivelul de fericire”, dat fiind că nivelul de trai presupune în special nivelul de venituri. Promovarea ideilor ecologice, a sportului, a educației medicale, a stilului de viață activ, preocuparea pentru securitatea persoanei, indică o societate preocupată de sănătate ca vector al echilibrului.

Împlinirea vieții, opusă preocupării pentru carieră sau succes, este o tendință în perceperea actuală a muncii, după cum arată preocupările pentru această temă: există un interes tot mai mare pentru timpul liber, pentru preocupări extraprofesionale, pentru familie, pentru climatul psihologic de la locul de muncă, în detrimentul succesului sau al salariului [3]. Armonia și împlinirea personală sunt considerate superioare, sau de dorit.

Pe lângă valorile vitale, biologice, se acordă tot mai multă atenție echilibrului psihic, climatului psihic, armoniei persoanei, capacității acesteia de a se integra, de a-și găsi un rost, motivațiilor superioare, nevoilor culturale și sociale. Ele reprezintă un nivel al sănătății, al echilibrului, un fel de a răspunde stresului, inadapării, insecurității, relațiilor de putere, presiunilor sociale de orice fel, care, până de curând, constituiau simptomele unei lumi suprasolicitate și în pericol de dezechilibru.

Cadrul cultural, prin valori, al unei societăți și al unui individ, duce la promovarea și a valorilor vitale, și a valorilor corelate lor.

Sperăm ca noua sociologie și științele sociale să apeleze tot mai mult la conceptul de „valoare”, și la concepția largă de „valori ale culturilor”, pentru a explica societățile și evoluția acestora.

Referințe bibliografice

1. Boboc Alexandru. Cultură modernă și „tradiție de cultură”. Cluj-Napoca: Editura Grinta, 2008.
2. Doise Willem, Spini Dario. Unitate și diversitate în comparațiile dintre culturi. În: Metodologia științelor socioumane. Coord. Serge Moscovici, Fabrice Buschini. Iași: Editura Polirom, 2007.
3. Bogáthy Zoltán, Ilin Corina. Analiza muncii și viitorul ei în organizații. În: Manual de tehnici și metode în psihologia muncii și organizațională (coord. Zoltán Bogáthy). Iași: Editura Polirom, 2007.

PROIECTAREA UNUI MEDIU GENERATOR DE SĂNĂTATE ȘI SECURITATE ÎN COMUNA (COMUNITATEA) „RÂU-LAK – RIVERLAKE”

Anatolie Baci, dr. în șt. biol., conf. cercet., cercetător științific superior
Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie, Chișinău, R. Moldova
anatolimbacio@gmail.com

DESIGN OF AN ENVIRONMENT HEALTH AND SECURITY GENERATOR IN THE “RIVERLAKE” COMMUNITY

An attempt is presented to formulate the concept of designing a community in a settlement on the banks of a river or lake, based on the principles of harmonization with the surrounding landscape to ensure the health of its members. For practical testing of theoretical positions, laboratory tests of mature practically healthy individuals who have undergone training program at a summer camp on the banks of the Dniester.

În 2009, Adunarea Generală a ONU a proclamat 22 aprilie Ziua Internațională a Mamei Pământ. Postulând că Planeta Pământ și ecosistemele sale sunt casa noastră comună, trebuie, prin urmare, să ne străduim să armonizăm cu Natura pentru a realiza un echilibru între nevoile economice, sociale și de mediu ale generațiilor prezente și viitoare. Armonizarea vieții comunității umane cu Natura asigură sustenabilitatea ecosistemelor. În Japonia, de exemplu, un program extins de cercetare a fost numit astfel: „Programul de cercetare a armonizării cu natura”, care a fost inițiat și implementat de Centrul pentru Studii de Biologie, de Mediu și